

CEZA SORUŞTURMALARINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

A-) CEZA SORUŞTURMALARINDA SORUŞTURMA AÇMAYA YETKİLİ AMİRCE DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

Şüphelinin (hakkında soruşturma açılacak kişinin) kendisine bağlı akademik veya idari personel olup olmadığını tespit eder. Şüpheli kendisine bağlı değilse, evrakı gereği için yetkili amire gönderir.

Evraktan, olayın soruşturma gerektirdiği açık olarak belli ise doğrudan veya yapılan inceleme sonucunda soruşturma açılması önerisinde bulunulmuşsa (*tercihen 3 kişilik bir komisyon görevlendirerek*) yetkili amir ceza soruşturması açar.

Gelen yazıda, suçu işleyen kim olduğu, olayın ne olduğu ve adli suç olup olmadığı, suçun görev sırasında veya görev sebebiyle işlenip işlenmediği konusunda belirsizlik varsa, soruşturma açmadan önce bir inceleme yaptırır. İnceleme için bir kişiyi veya işin özelliği gerekli kılıyorsa üç kişilik bir komisyonu yazılı olarak görevlendirir. Görevlendirme yazısında hangi hususun inceleneceğini belirtir ve “adli ceza soruşturması açılmasına gerek olup olmadığına tespit edilmesini” ister.

Komisyon, İncelemesinin sonunda adli ceza soruşturması açılması önerisinde bulunursa, yetkili amir -tercihen 3 kişilik bir komisyonu- ceza soruşturması yapmak üzere görevlendirir.

Görevlendirilecek soruŐturmacının akademik unvanı, hakkında soruşturma açılan kişinin akademik unvanına denk veya üstte olmalıdır.

Olayda taraf durumunda bulunan (Şikâyetçi, tanık, mağdur vb) veya soruŐturulanla arasında husumet bulunan kimseler, soruşturmacı olarak görevlendirilemez. Soruşturmacı olarak görev yapanlar, sonradan dosyayı görüŐecek olan yetkili kurula katılamaz.

Cumhuriyet Savcılığından “Görevsizlik kararı” ile gelen dosyalar hakkında da yukarıdaki hususlara uygun işlem yapılır.

Soruşturma emrinde;

Olayın ne olduğu, kim hakkında soruşturma açıldığı, ceza soruşturması olduğu, komisyon halinde görevlendirme yapılmışsa, görevlendirilenlerin isim ve unvanları ile başkan ve üye olarak görevlendirme hususu,

Açıkça belirtilir.

Varsa konuyla ilgili dosya veya evrak soruşturma emrine eklenir.

Soruşturmacı tarafından tamamlanan soruşturma dosyası kendisine sunulduğunda eksik veya hatalı işlem yapıldığını fark ederse bunun giderilmesi için dosyayı tekrar soruşturmacıya iade eder.

Kendisine sunulan soruşturma dosyası tamamlanmışsa gerekli kararı vermek üzere Yetkili Kurula havale eder.

Yetkili Kurulca verilen gerekçeli karar şüpheliye, eğer vekili varsa mutlaka vekiline ve şikâyetçiye tebliğ edilir. Yazıda, verilen karara karşı 10 gün içinde Danıştay 1.Dairesine itiraz edilebileceği bildirilir.

Tebliğatlar tamamlandıktan ve itiraz süresi geçtikten sonra menî muhakeme kararı verilen dosyayı doğrudan, lüzum-u muhakeme kararı verilen dosyayı ise itiraz dilekçesiyle birlikte Danıştay 1.Dairesine gönderir.

B-) CEZA SORUŞTURMALARINDA SORUŞTURMAYI YAPANLARIN (SORUŞTURMACILARIN) DİKKAT EDECEĞİ HUSUSLAR

a) Hazırlık İşlemleri:

Kendisinin, hakkında soruşturma yaptığı kişiden akademik bakımdan daha alt unvanda olmamasına dikkat eder.

Komisyon olarak görevlendirilmiş ve başkan belirlenmemişse, görevli üyeler arasında yapacakları ilk toplantıda bir başkan seçer; başkana yazışma yetkisi, yeminli kâtip görevlendirme ve yazışmaları tek imza ile yapma gibi hususlarda yetki verilmesini karara bağlar; bu karar tutanak haline getirilir.

Her yapılan işlem için tutanak düzenler.

Bir yeminli kâtip görevlendirir. Kâtip, ifade alınması, bilirkişinin dinlenmesi, keşif yapılması gibi tutanak düzenlemeyi gerektiren konular ile ilgili yazışma ve dosyalama işlerini yapar. Yemin "*Hiçbir tesir altında kalmadan zaptı gereken hususları doğru ve eksiksiz biçimde kaydedeceğime ve bunları hiçbir zaman, hiç kimseye açıklamayacağıma namusum ve vicdanım üzerine yemin ederim.*" şeklinde yapılabilir. Kâtip olarak görevlendirilecek kişinin güvenilir ve tercihen yakın çalışılan (sekreter, memur, şef. vb.) bir personel olması gerekir.

Soruşturma Emri yukarıda belirtilen hususlara açıklık getirmiyorsa veya soruşturma sırasında olayla bağlantılı başka suçlar veya hakkında soruşturma açılması gereken başka kişiler tespit edilmişse, bunların soruşturmaya dâhil edilmesi ve soruşturma kapsamına açıklık getirilmesi için emri veren makama başvurarak, Ek Soruşturma Onayı alır.

Kullanacağı örnek formlar için (davet yazısı, ifade tutanağı vs) AKÜ Hukuk Müşavirliği web sayfasından yararlanır; gerekirse ilgili idari birim yetkilisinden (Genel Sekreter, Fakülte/Yükseköğretim Sekreteri) ve Hukuk Müşavirliğinden yardım alır.

Ceza Muhakemesi Kanununa göre Cumhuriyet Başsavcısının görev ve yetkisi içindeki tüm soruşturma işlemlerini yapar. Bunlardan bazıları şunlardır;

b) Soruşturma İşlemleri

Şüpheli, tanık, şikâyetçi ve gerekli diğer kişileri ifadeye çağırır ve ifadelerini alır. **İfadelerin Ceza Muhakemesi Kanunundaki özellikleri taşıması için örnek formlara uygun şekilde yüz yüze alınıp, tutanağa geçirilmesi gerekir.** Aksi halde yazılı ifadelerdeki şekil eksikliğinden dolayı dosya Danıştaydan geri gelir ve işlemi yeniden yapma zorunlu olur. **Şüpheliye ifade sırasında kesinlikle yemin ettirilmez. Ancak tanığa ve bilirkişiye yemin ettirilmesi zorunludur.**

Konuyla ilgili gördüğü yetkililerden veya kişilerden, ellerinde bulunan bilgi ve belgeleri yazıyla ister. Lehte ve aleyhte tüm delilleri toplamaya çalışır.

Gerektiğinde bilirkişiye (özellikle tıbbi suçlarda Rektörlük aracılığı ile başka üniversiteden bilirkişi raporu istenmesi gerekir) ve uzman kuruluş görüşüne başvurur. Olay yeri incelemesi yapar veya yaptırır.

Ceza Muhakemesi Kanunu md. 100'deki sebeplerin bulunması halinde Cumhuriyet Başsavcılığına başvurarak yakalama ve/veya tutuklama ister.

El yazısı, imza tetkiki vb. durumlarda Adli Tıp Kurumuna başvurarak rapor isteyebilir. Olayda husumet varsa, ifadeleri aynı zaman diliminde almamaya dikkat eder.

Soruşturmacı savunma almaz, sadece ifade alır. Savunma, iş kovuşturma (mahkeme) aşamasına geçerse hâkim tarafından alınacaktır.

Şüphelinin görevde kalması delillerin kararmasına yahut yeni zararlar doğmasına yol açacaksa, atamaya yetkili amirden sanığın görevden uzaklaştırılması istenebilir.

Soruşturma sırasında kişi kurumdan ayrılrsa veya emekli olsa bile soruşturma tamamlanır.

c) Tamamlayıcı İşlemler:

Soruşturmacı tarafından, soruşturma tamamlandığında bir "Soruşturma Raporu" (diğer adıyla Fezleke) düzenlenir. Soruşturmacı bu raporda, soruşturma kapsamında yapılan işlemleri anlatır; olayın nasıl meydana geldiği, suçun nasıl işlendiğine ve delillerin neler olduğuna, suçun ilgili tarafından işlendiğinin nasıl ispatlandığı veya buna nasıl kanaat getirildiği hususuna açıklık getirir. Ardından şüphelinin suç fiilinin ne olduğu, hangi kanuna ve hangi maddeye göre hangi suçu oluşturduğunu belirtir.

Raporun sonunda şüphelinin men-i muhakemesine yahut lüzumu muhakemesine karar verilmesi yönünde somut teklifte bulunur. Bu yapılmamışsa dosya iade edilir ve soruşturmacıdan raporun tamamlanması istenir.

Soruşturması yapılan birbirinden bağımsız birden fazla suç ve olay varsa veya birden fazla şüpheli varsa, soruşturma raporunda bunların her biri için isim isim ayrı değerlendirme yapılmalı ve ayrı ayrı teklifte bulunulmalıdır.

Soruşturma Raporunda, kurum adı, rapor tarihi, emri veren makam, emrin tarih ve sayısı, suç tarihi, şüphelilerin kimlik-açık adres-iletişim bilgileri, olay, deliller, değerlendirme, varsa

suçun ne olduğuna ve uygulanacak kanun maddesine açıkça yer veren sonuç ve teklif (men-i muhakeme veya lüzum-u muhakeme teklifi) mutlaka belirtilir. Soruşturma Raporu, tüm dosya kapsamını özetleyen dizi pusulasıyla birlikte bir üst sunuş yazısı ekinde emri veren makama teslim edilir.

C-) SON SORUŞTURMA AÇILIP AÇILMAMASINA KARAR VERMEYE YETKİLİ KURULLARIN DİKKAT EDECEĞİ HUSUSLAR

Soruşturma işlemlerinde önemli eksik veya hata gördüğü takdirde, bunların giderilmesi için dosyayı gönderen makama iade eder.

Şüphelinin suç oluşturan fiilinin ilgili ceza kanununda düzenlenip düzenlenmediğine bakar; gerekirse bu uyumsuzluğu soruşturmacıya düzelttirir; eylemin farklı bir suç oluşturduğunu tespit ettiği takdirde, bu yeni duruma göre sanığın tekrar ifadesinin alınmasını ister.

Yetkili Kurul Kararı “İddianame” niteliğinde olduğu için bu Kararda; şüphelinin kimlik ve adres bilgileri, varsa müdafisi, suçu işlediği sıradaki memuriyet unvanı ve görevi, mağdur veya suçtan zarar görenin varsa kanuni temsilcisinin kimliği, şikâyetçinin kimliği, isnat edilen suçun işlendiği yer ve tarihi, şüphelinin suç konusu eyleminin ne olduğu ve isnat edilen suç, deliller ve bu delillere göre suça uygulanacak kanun maddesi, her eylem için ayrı ayrı gerekçesiyle birlikte verilen kararın ne olduğu (men-i muhakeme veya lüzum-u muhakeme), kararın oy birliği ile veya oy çokluğu ile verildiği hususu, yargılamanın yapılacağı mahkeme belirtilir.

Suçun görevden dolayı veya görev sırasında işlenmediğinin tespiti halinde “karar verilmesine yer olmadığı ve genel hükümlere göre işlem yapılması gerektiğinden men-i muhakeme” kararı verilir.